

Inspiraci pro měření odpovědného veřejného zadávání hledáme v Británii

6. prosince se konal odborný seminář „Měření odpovědného veřejného zadávání - proč, co a jak měřit v odpovědně zadaných veřejných zakázkách?“ Britské lektorky ukázaly českým zadavatelům několik metod, jak se měří „sociální hodnota“, kterou veřejné zakázky mohou přinést. Účastníky semináře nejvíce zaujal nástroj TOMs, který je veřejnými zadavateli ve Velké Británii využíván a je volně k dispozici.

Lektorky Charlotte Österman (Pax Tecum Global Consultancy) a Edita Adamčíková (Viridor) představily definici a základní principy, které jsou pro měření dopadů odpovědného zadávání důležité, a také několik konkrétních nástrojů, které jsou v Evropě využívány v praxi odpovědného zadávání.

Pro měření sociální hodnoty, tedy přínosů odpovědného zadávání, je zásadní pohled toho, kdo tuto hodnotu přijímá. Tedy zda aktivity zadavatele a jejich výsledky jsou opravdu přínosné pro lidi, na které jsou zacíleny.

Na hodnotu, kterou odpovědné zadávání přináší, můžeme nahlížet třemi perspektivami. Za samozřejmou lze považovat hodnotu nedílnou („*inherent value*“), tedy samotnou hodnotu či smysl veřejné zakázky. Například při stavbě nové nemocnice by touto hodnotou byla léčba pacientů nebo zaměstnání lékařů. V průběhu stavby nemocnice však zakázka může vytvářet i tzv. vnořenou hodnotu („*embedded value*“), která vzniká v průběhu realizace plnění – například stavební dělníci pracují v důstojných a bezpečných pracovních podmínkách nebo nekvalifikovaní dělníci mají možnost rekvalifikace v rámci stavby. Nakonec můžeme měřit i vytváření přidané hodnoty („*added value*“), tedy co se díky zakázce může vytvořit navíc či jaký má zakázka dopad na místní komunitu. Například se může jednat o umožnění exkurzí na stavbě pro žáky škol s cílem podpořit zájem o studium stavebních oborů.

Lektorky představily také sedm principů měření sociální hodnoty podle Social Value International. Prvním, snad nejdůležitějším, je vtáhnout stakeholdery, diskutovat s nimi co a jak se bude měřit. Pak by zadavatelé měli umět porozumět tomu, co se jejich aktivitami mění (pozitivně i negativně), a přiřadit hodnotu jen těm výsledkům, které jsou důležité pro stakeholdery. Do měření by se mělo zahrnout pouze to, co je podstatné a relevantní, aby obraz o skutečnosti byl poctivý a pravdivý. Závěrečné principy by se daly shrnout takto: nepřehánět, být transparentní a výsledky ověřovat.

Přínosy odpovědného veřejného zadávání se dají popsat a měřit pomocí různých nástrojů. Níže najdete přehled ze semináře, včetně stručných charakteristik:

- TOMs je britský kalkulátor sociální hodnoty, který obsahuje tematicky rozčleněný souhrn výsledků sociálně odpovědného zadávání a jim přiřazuje metriky a finanční hodnoty.
<http://socialvalueportal.com/national-toms/>

- The Sustainable Development Goals (SDG) Compass je nástroj pro měření přínosu aktivit, které směřují k naplnění cílů SDGs. <https://sdgcompass.org/sdgs/>
- IRIS+ je katalog metrik, které se dají využít i při odpovědném zadávání. <https://iris.thegiin.org/metrics/>
- Kriterieveviseren je norský průvodce kritérii veřejných zakázek pro definování aspektů sociální a environmentální odpovědnosti. Po zaškrtnutí požadavků si zadavatel může stáhnout vzorové textace pro vybrané předměty plnění. <https://kriterieveviseren.difi.no/en>
- Teorie změny („*Theory of Change*“), která je založená na definování a měření následujícího řetězce: vstupy ->aktivity (vyvíjené činnosti) -> výstupy (uváděné nejčastěji číselným údajem) -> výsledky (popis jakých změn je dosaženo) -> dopady (dlouhodobý rozdíl, který byl způsoben)

Závěrem lektorky zdůraznily, že pro měření přínosů odpovědného veřejného zadávání je důležitá komunikace, konzistentní přístup a neustálá snaha o zlepšování. Záměry zadavatelů je potřeba konzultovat s lidmi, kterých se mají dotknout. Abychom mohli vytváření sociální hodnoty i její dopad řídit, musíme měřit. Při měření se nelze fixovat jen na finanční vyjádření, to nikdy nebude popisovat celou, pravou skutečnost o sociální hodnotě.

Ing. Eva Chvalková
Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí
WWW.SOVZ.CZ